שמונה תחנות של אור – מדריך למורה

סדנת התבוננות פנימית לחנוכה · 45–55 דקות

מטרות

- התלמידים יקשרו בין סמלי חנוכה לבין עולמם הפנימי, דרך שאלות של התבוננות.
- התלמידים יקראו סיפור מקורי, יבינו אותו ויפרשו אותו (הבנה, פרשנות והעמקה – לפי השלב).
- התלמידים יבטאו את עצמם בכתיבה אישית, בעזרת מחסן מילים ופתיחי משפטים.
- התלמידים יכירו עובדות מן המסורת: פך השמן החתום, בית הלל ו"מעלין בקודש", המכבים, אותיות הסביבון.
- התלמידים יתרגלו הקשבה מכבדת ושיתוף מבחירה.

מבנה השיעור

דקות	שלב	מה עושים
0–5	**פתיחה: נר אחד בחושך**	מחשיכים את הכיתה (אם אפשר) ומדליקים נר חשמלי או נר אמיתי בהשגחה. התלמידים בוחרים מילת תחושה. דקה של שיח קצר בזוגות.
5–10	**חידות הסמלים**	פותרים יחד 4–6 חידות. כל סמל שנפתר הוא תחנה שנבקר בה.
10–20	**קלט: "הכד שבמחסן"**	קריאה (קולית של המורה, או עצמית). קודם קוראים את כל הסיפור, אחר כך עונים על שאלות ההבנה. שיחה קצרה: מה מסמל הסדק?
20–40	**שמונה התחנות**	עבודה אישית או בזוגות. בכל תחנה: קטע קצר – בחירה או מיון – כתיבה. מומלץ לבחור 3–4 תחנות בשיעור אחד, או תחנה אחת בכל ערב של חנוכה.
40–50	**פלט מסכם: "נס גדול היה פה"**	כל תלמיד ותלמידה ממלאים כרטיס אישי. אפשר להדפיס ולקחת הביתה, להדליק לידו נר.
50–55	**סבב סיום מבחירה**	סבב של מילה אחת: "מילה שלוקחים מהסדנה". מי שלא רוצה – אומר "הלאה".

הנחיה רגישה: שיתוף מבחירה

- שיתוף רק מבחירה. אין לחייב תלמיד או תלמידה לקרוא בקול את מה שכתבו. אפשר לשתף מילה אחת, משפט אחד או כלום.
- מציגים את כללי הסדנה בתחילת השיעור: מקשיבים, לא צוחקים, לא מספרים הלאה.
- מחמיאים על המאמץ ועל הכנות, לא על "התשובה היפה".

- אם עולה תוכן רגיש (קושי בבית, אבל, פגיעה) – מודים בשקט, לא מעמיקים מול הכיתה, ופונים אחר כך באופן אישי ליועצת לפי נוהלי בית הספר.
- כרטיס מיון "לרוקן מהכד" אינו כתב אישום. מדגישים: כולנו מתמודדים עם כעס, דאגה או קנאה, וזה אנושי.
- לתלמידים עולים: מאפשרים לכתוב בשפת האם, ואחר כך לבחור מילה אחת בעברית מהמילון.
- לתלמידי חנ"מ: מקריאים את ההוראה, עובדים על תחנה אחת בכל פעם, ומאפשרים מענה בעל פה או בציור.
- מה שנכתב באתר נשמר רק במכשיר. במכשיר משותף לוחצים בסוף על "מחיקת כל מה שכתבתי באתר" (בעמוד הכרטיס).

מחוון

מדד	מצוין	טוב	בדרך
הבנת הסיפור	עונה נכון על רוב שאלות ההבנה ומסביר במילים שלו	עונה נכון על חלק מהשאלות	זקוק לעזרה כדי לאתר מידע בסיפור
קישור בין סמל לעולם הפנימי	מקשר סמל לחוויה אישית ומסביר את הקשר	מקשר סמל לחוויה באופן כללי	בוחר מילים בלי לקשר אותן לעצמו
כתיבה אישית	כותב משפטים שלמים וברורים, מגיע ליעד המילים	כותב משפט או שניים	כותב מילה בודדת או נעזר בפתיח בלבד
שימוש באוצר מילים	משלב מילים ממחסן המילים ומושגים מהסיפור	משלב מילה אחת או שתיים	אינו משתמש עדיין במחסן המילים
השתתפות והקשבה	מקשיב בכבוד, משתף מבחירה, תורם לשיח	מקשיב בכבוד	זקוק לתזכורת לכללי הסדנה

רקע מן המסורת

- לפי המסורת (תלמוד בבלי, שבת כא ע"ב) נמצא במקדש פך שמן אחד, חתום בחותמו של הכוהן הגדול. היה בו שמן ליום אחד, והדליקו ממנו שמונה ימים.
- כבית הלל אנו מוסיפים נר בכל לילה, כי "מעלין בקודש ואין מורידין".
- על הסביבון בארץ ישראל: נ, ג, ה, פ – "נס גדול היה פה". מחוץ לארץ: נ, ג, ה, ש – "נס גדול היה שם".
- המכבים: מתתיהו הכוהן ובניו, ובראשם יהודה המכבי.
- אכילת מאכלים מטוגנים בשמן (לביבות, סופגניות) היא מנהג, זכר לנס השמן.
- הפסוק "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם" – משלי כ, כז.
- הסיפור "הכד שבמחסן" והדמויות בו בדויים. הם נכתבו לסדנה זו.

מפת התאמות והנגשות

תחום	רגיל	חנ"מ	עולים
שפה וטקסט	סיפור באורך מלא לפי השלב. ביסודי: משפטים קצרים; בתיכון: מבע אמנותי ועומק.	סיפור מקוצר במשפטים קצרים. מילות מפתח מודגשות. גופן גדול (24px ומעלה) ומרווח שורות רחב.	עברית פשוטה ומשפטים קצרים, בלי ניקוד. מילים מסומנות פותחות חלונית: תמונה, אנגלית ורוסית. מילון בסוף הסיפור.
שאלות	3 שאלות בחירה ו־2–4 שאלות פתוחות לפי השלב: הבנה, פרשנות, השוואה והבעת עמדה.	3 שאלות עם 3 אפשרויות בלבד, ושאלה פתוחה אחת עם פתיחי משפטים.	3 שאלות עם 3 אפשרויות, משוב שכולל את המילה באנגלית וברוסית, ושאלה פתוחה עם פתיחי משפטים.
תחנות	8 תחנות. בחירה של עד 3, מיון בגרירה או בלחיצה, היפוך כרטיסים וחנוכיית צעדים (4/6/8 צעדים לפי השלב).	עד 6 אפשרויות בכל תחנה ובחירה של עד 2. מטלת כתיבה אחת. 3 צעדים בחנוכייה. פתיחי משפטים בכל כתיבה.	אוצר מילים בסיסי, 4–8 אפשרויות, מטלת כתיבה אחת, פתיחי משפטים ותמיכה חזותית בכל תחנה.
כתיבה	מונה מילים עם יעד: 15 ביסודי, 25 בחט"ב, 40 בתיכון. מחסן מילים בלחיצה.	יעד של 8 מילים. אפשר לכתוב מילה אחת. מחסן מילים ופתיחי משפטים בלחיצה.	יעד של 8 מילים. אפשר לכתוב בשפת האם ואחר כך לבחור מילה בעברית.
משוב	משוב מיידי והסבר מתוך הטקסט.	רמז אחרי שתי טעויות. אין טיימרים ואין ניקוד שלילי.	רמז אחרי שתי טעויות, עם המילה בשלוש שפות.
ממשק	הקראה בקול בכל קטע, הגדלת גופן, ניווט במקלדת, כפתורים גדולים, טקסט 20px ומעלה.	כמו ברגיל, ובנוסף גופן 24px, תחנה אחת על המסך בכל פעם וחלוקה לקטעים קצרים.	כמו ברגיל, ובנוסף חלונית מילון עם תמונה וכפתור הקראה בעברית.
הדפסה	חוברת PDF ו־Word לכל שלב.	חוברת בגופן גדול עם פחות משימות ויותר מקום לכתיבה.	חוברת עם מילון תלת־לשוני.

התחנות בקצרה

- **1. הסביבון** – מה מסובב אותי?
- **2. כד השמן** – במה אמלא את עצמי?
- **3. הסופגנייה** – המילוי שלי
- **4. הלביבה** – מה הופך אותי?

- **5. הנר** – נקודת האור שלי
- **6. השמש** – אור שמדליק אור
- **7. החנוכייה** – מוסיפים והולכים
- **8. המכבים** – אומץ קטן, אור גדול

יצרה: רוית ראש בן ישי · © 2026 כל הזכויות שמורות